

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 11 stycznia 2018 r. (sygn. akt XI GC 1696/17) Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie odrzucił pozew i zasądził od powódki S. S. na rzecz pozwanego L. B. kwotę 2.417 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

W uzasadnieniu wyjaśnił, powołując się na treść art. 1103 k.p.c. oraz art. 1103⁷ pkt 1 k.p.c., a także art. 7 pkt 1 lit b) i art. 24 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr (...) z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych, że sporne zobowiązanie, stanowiące podstawę powództwa, miało być wykonywane we Francji. Wobec zaś podniesienia przez pozwanego zarzutu braku jurysdykcji krajowej sądów polskich, przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy oraz wykazania, iż miejsce jego zamieszkania znajduje się we Francji Sąd Rejonowy na podstawie art. 1099 § 1 k.p.c. odrzucił pozew, a na podstawie art. 108 §1 k.p.c. w zw. z art. 98 k.p.c. orzekł o kosztach postępowania. Powódka wniosła pozew, który podlegał odrzuceniu z uwagi na brak jurysdykcji krajowej sądów polskich, zaś działanie takie należy uznać za jednoznaczne z przegranie przez powódkę procesu. Tym samym winna jest ona zwrócić pozwanemu koszty procesu, na które składa się wynagrodzenie pełnomocnika (adwokata) w wysokości 2.400 zł i 17 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W zażaleniu na powyższe postanowienie, powódka wniosła o jego uchylenie w całości oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania zażaleniowego. Podkreśliła, że zawarła umowę ustną z pozwanym, a nie francuską spółką (...), zaś pozwany nie wykazał, iż do zawarcia umowy doszło na terenie Francji. Ponadto pozwany nie wykazał tytułu prawnego do mieszkania we Francji, potwierdzającego fakt zamieszkiwania w nim, a jedynie wątpliwie potwierdził, że uiścił za nie podatek i opłaty za media w październiku 2017 r. Stąd, w ocenie powódki, zarzut braku jurysdykcji krajowej stanowi jedynie przyjętą przez pozwanego strategię procesową. Co więcej, skarżąca podniosła, że z wzajemnego charakteru umowy wynika, iż zobowiązanie pozwanego wobec powódki miało zostać wykonane na terytorium Polski, albowiem wskazała ona w wystawionych fakturach swój polski rachunek bankowy, co potwierdza zasadność jurysdykcji krajowej.

W odpowiedzi na zażalenie pozwany wniosł o jego oddalenie oraz o zasądzenie na swoją rzecz od powódki kosztów postępowania zażaleniowego. Uzasadniając swoje stanowisko podkreślił, że stale zamieszkuje w P. i tam koncentruje się centrum jego spraw życiowych. Ponadto ustalając jurysdykcję przy pomocy rozporządzenia UE nr 1215/2012 należy uwzględniać jej autonomiczność wobec prawa krajowego, dlatego nie jest możliwe pomocnicze posługiwanie się polskim prawem cywilnym w celu ustalenia miejsca świadczenia. Co więcej, roszczenie o zapłatę pozostaje elementem umowy o świadczenie usług i nie może być traktowane jako samodzielne roszczenie, oderwane od tej umowy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie okazało się niezasadne.

Zgodnie z treścią art. 1099 § 1 k.p.c. brak jurysdykcji krajowej sąd bierze pod rozwagę z urzędu w każdym stanie sprawy. W razie stwierdzenia braku jurysdykcji krajowej sąd odrzuca pozew lub wniossek, z zastrzeżeniem art. 1104 § 2 lub art. 1105 § 6. Stosownie do treści § 2 cyt. przepisu, brak jurysdykcji krajowej stanowi przyczynę nieważności postępowania.

Jednocześnie art. 4 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr (...) z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych stanowi, że osoby mające miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego mogą być pozywane przed sądy tego państwa członkowskiego. Przepis ten przewiduje jurysdykcję ogólną mającą za podstawę łącznik miejsca zamieszkania pozwanego, stanowiąc podstawową zasadę jurysdykcyjną. Niemniej jednak rozporządzenie nr 1215/2012 od tej podstawowej zasady przewiduje wyjątki, w których osoba zamieszkała w jednym państwie członkowskim może być pozywana przed sądy innego państwa członkowskiego. Rozporządzenie oprócz jurysdykcji

ogólnej uregulowanej w artykułach 4 - 6 przewiduje między innymi w artykułach 7 - 9 jurysdykcje szczególne, a także jurysdykcję wyłączną. Jurysdykcja ogólna zachodzi wówczas, gdy nie występuje jurysdykcja wyłączna, umowna, w sprawach ubezpieczeniowych, konsumenckich i pracowniczych. Natomiast w przypadku jurysdykcji szczególnych powód może dokonać wyboru, jaką podstawę jurysdykcji wybierze - ogólną, czy szczególną.

W sprawie niniejszej brak jest dowodów (jak i twierdzeń stron), które wskazywałyby na istnienie jurysdykcji wyłącznej stosownie do art. 24 i 25 rozporządzenia 1215/2012, nie wystąpiła też sytuacja z art. 28 rozporządzenia 1215/2012.

W niniejszej sprawie pozwany twierdził, że nie zamieszkuje w Polsce od wielu lat – mieszka i pracuje we Francji. Pierwotnie nie przedstawił żadnych dokumentów potwierdzających to twierdzenie, ani nie wskazał swojego adresu zamieszkania we Francji. Ale w piśmie procesowym z 14 grudnia 2017 r. pozwany wskazał jako adres swojego zamieszkania (...) C. T. (...) P., (...) (k. 119) oraz przedłożył zawiadomienie podatkowe za 2017 r. dotyczące podatku mieszkaniowego oraz składki za publiczne środki audiowizualne wraz z tłumaczeniem przysięgłym sporządzonym przez tłumacza przysięgłego dopuszczonego do wykonywania zawodu we Francji (k. 130 i 131), co należało uznać za wystarczające do wykazania faktu zamieszkiwania pozwanego we Francji.

Niezależnie od powyższego Sąd pierwszej instancji wskazał, że jurysdykcja sądów polskich nie wynika z art. 7 pkt 1 lit b) rozporządzenia nr 1215/2012, zgodnie z którym osoba, która ma miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego może być pozwana w innym państwie członkowskim w sprawach dotyczących umowy – przed sądy miejsca wykonania danego zobowiązania, a do celów niniejszego przepisu - i o ile nie uzgodniono inaczej - miejscem wykonania danego zobowiązania jest w przypadku świadczenia usług - miejsce w państwie członkowskim, w którym usługi zgodnie z umową były świadczone albo miały być świadczone.

Sąd Okręgowy zauważa, że z okoliczności sprawy wynika, że umowa, będąca podstawą roszczeń powódki, zawarta została w celu świadczenia usług na terytorium Francji. Okoliczność ta nie była między stronami sporna. Nie wykazano jednocześnie, że zawarto jakiegokolwiek dodatkowe porozumienia dotyczące jurysdykcji sądu konkretnego państwa, w razie wyniknięcia sporu, co oznacza, że należy wprost stosować przepisy cytowanego rozporządzenia. Skoro zatem umowa wykonywana miała być na terenie Francji, to brak jest podstaw do uznania, że sąd polski może orzekać w sprawie, albowiem taka sytuacja skutkowałaby nieważnością postępowania.

Nie można jednocześnie uznać za zasadne twierdzeń, odnośnie wpływu na jurysdykcję w niniejszej sprawie regulacji z art. 1103⁷ pkt 1 k.p.c. poprzez fakt, że zapłata za wykonane prace miała nastąpić na polski rachunek bankowy powódki. Słusznie w odpowiedzi na zażalenie argumentował pozwany, że roszczenie o zapłatę pozostaje elementem umowy o świadczenie usług, zaś jurysdykcja określona przy pomocy powołanego rozporządzenia dotyczy wszystkich roszczeń z takiej umowy - w tym roszczenia o zapłatę. Nie można przy tym pomijać, że art. 7 pkt 1 lit. b) rozporządzenia wyraźnie wskazuje, że z perspektywy określenia jurysdykcji w konkretnej sprawie, mającej za podstawę umowę o świadczenie usług, istotne pozostaje wyłącznie w jakim kraju usługi te były świadczone albo miały być świadczone, co oznacza, że pozostałe okoliczności są dla stwierdzenia jurysdykcji, bądź jej braku całkowicie irrelevantne.

Sąd nie odnosił się szczegółowo do pozostałych zarzutów zażalenia, ograniczając się do rozpoznania go przez pryzmat okoliczności istotnych dla jego rozstrzygnięcia. Konstatacja, że umowa, z której powódka wywodzi roszczenia, miała być realizowana na terenie Francji, w kontekście podniesionego przez pozwanego zarzutu braku jurysdykcji pozwala zgodzić się z Sądem Rejonowym, co do okoliczności, iż sąd polski nie jest właściwy w niniejszej sprawie.

Marginalnie Sąd Okręgowy zaznacza, że Sąd pierwszej instancji w swoim uzasadnieniu omyłkowo wskazał na art. 24 ust. 1 rozporządzenia, przytaczając treść art. 26 tegoż rozporządzenia.

O kosztach postępowania zażaleniowego należało orzec stosownie do art. 108 § 1 respektując normę art. 98 § 1 k.p.c. Powódka - jako strona przegrywająca postępowanie zażaleniowe - obowiązana jest zwrócić pozwanemu koszty tego postępowania, obejmujące koszty zastępstwa procesowego w wysokości 900 zł, ustalone zgodnie z § 2 pkt 5 w zw. z §

10 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015, poz. 1804 ze zm.).

SSR del. Rafał Lila SSO Piotr Sałamaj SSO Agnieszka Woźniak